

**LIFE Project Number
LIFE05 NAT/LT/000094**

2nd Progress Report

Annex 5:

Action A7. Management scheme for Zuvintas L01.....14 pages

ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATO TVARKYMO PLANAS

Ištraukos iš plano:

1. Aiškinamasis raštas
2. Priedai
3. Tvarkymo schema

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2006 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. D1-310

ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATO TVARKYMO PLANO AIŠKINAMOJO RAŠTO PAGRINDINIAI TEIGINIAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žuvinto biosferos rezervato tvarkymo plano (toliau – Tvarkymo planas) sprendinius sudaro tekstinė dalis (aiškinamasis raštas) bei grafinė dalis (tvarkymo plano brėžinys).

2. Tvarkymo plano tikslai:

- 2.1. nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonas bei jų reglamentus;
- 2.2. nustatyti gamtos bei kultūros paveldo apsaugos bei tvarkymo, pažeistų gamtos kompleksų bei objektų atkūrimo kryptis ir priemonės;
- 2.3. nustatyti rekreacijos, gyvenviečių ir infrastruktūros vystymo kryptis bei priemonės.

3. Žuvinto biosferos rezervato apsaugos tvarką nustato ir ūkinę veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos (Žin., 1992, Nr. 5-75), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 2001, Nr. 108-3902), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617), Lietuvos Respublikos miškų (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 2001, Nr. 35-1161) ir kiti įstatymai, Specialiosios žemės ir miškų naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; 1996, Nr. 2-43), Žuvinto biosferos rezervato nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1817 (Žin., 2002, Nr. 112-5012), kiti teisės aktai bei apsaugos sutartys, kurios gali būti sudaromos su žemės, miškų ir vandens telkinių savininkais bei valdytojais dėl veiklos apribojimo.

4. Žuvinto biosferos rezervatas tvarkomas pagal Tvarkymo planą, taip pat pagal nustatytą tvarką parengtus, suderintus ir patvirtintus gamtotvarkos, paveldotvarkos, miškotvarkos, žemėtvarkos, vandentvarkos, rekreacijos, kelių ir inžinerinių komunikacijų, miestelių ir kaimų bendruosius (detaliuosius) planus, kitus teritorinio planavimo bei strateginio planavimo dokumentus.

5. Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje esantys kultūros paveldo objektai (nekilnojamosios kultūros vertybės) ir jų teritorijos saugomi ir tvarkomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) ir kitais teisės aktais.

6. Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje esantys gamtos paveldo objektai saugomi ir tvarkomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Gamtos paveldo objektų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-214 (Žin., 2005, Nr. 58-2026), ir Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis.

II. TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

7. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 996 (Žin., 2004, Nr. 131-4704), nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupės ir kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.1.1. rezervatinių miškų, pelkių ir pievų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – griežtos apsaugos (KM(P)n) ir reguliuojamos apsaugos (KM(P)r) kraštovaizdžio tvarkymo zonos, griežtos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zonoje išskiriama absoliučios apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo pozonė (KMPa);

7.1.2. rezervatinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: griežtos apsaugos (KVn) bei reguliuojamos apsaugos (KVn) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

7.1.3. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijose – reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KOr);

7.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) ir atkuriančio ūkininkavimo (MEr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

7.2.2. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MA) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

7.2.3. ūkinių miškų (MŪ) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

7.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) ir ekosistemas atkuriančio ūkininkavimo (ŽEr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

7.3.2. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

7.3.3. ūkinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: tradicinio gamybinio ūkininkavimo (ŽŪn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

7.4. gyvenamosios paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.4.1. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: sugriežtinto geokologinio reguliavimo (GAe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

7.4.2. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: ekstensyvaus tvarkymo (GŪe), intensyvaus tvarkymo (GŪi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

7.5. vandens ūkio tikslinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.5.1. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

7.5.2. bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje: intensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAi) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

III. GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

8. Žuvinto biosferos rezervato gamtos apsaugos kryptys yra šios:

8.1. Žuvinto ir Amalvo pelkių bei Žuvinto ežero ekosistemų atkūrimas ir išsaugojimas;

8.2. Buktos miško ekosistemos išsaugojimas;

8.3. atvirų pievų bei pelkių buveinių ir rūšių išsaugojimas.

9. Siekiant atkurti Amalvo pelkės ekosistemą, numatoma:

9.1. atkurti aktyvią aukštapelkę degradavusios aukštapelkės masyvo vietoje ekosistemų atkūrimo zonoje, šiauriau Dovinės upės (miškų ūkio paskirties žemėje) pašalinant sumedėjusią augaliją (išskyrus pelkines pušų formas) ir renatūralizuojant hidrologinį režimą (panaikinant melioracinius griovius);

9.2. atkurti pelkinių miškų buveines degradavusios žemapelkės masyve ekosistemų atkūrimo zonoje, piečiau Dovinės upės (miškų ūkio paskirties žemėje), renatūralizuojant hidrologinį režimą (melioraciniai grioviai paliekami savaiminei renatūralizacijai);

9.3. palaikyti ir rekonstruoti Amalvo pelkę juosiančius apsauginius pylimus, pašalinti ant jų augančią sumedėjusią augaliją;

9.4. ekosistemų atkūrimo zonoje nevykdyti naujų melioracinių projektų, išskyrus tuos, kurie vykdomi tinkamos aukštapelkės hidrologinio režimo būklės užtikrinimui;

9.5. ekosistemų atkūrimo zonos agrarinėse teritorijose palaikyti atvirą kraštovaizdį, skatinant išsaugoti pievas ir ganyklas, didinti ekstensyvaus naudojimo pievų plotus;

9.6. išaiškinti Amalvo ežero blogos ekologinės būklės priežastis ir imtis reikiamų priemonių šio ežero ekologiškai būklei pagerinti;

9.7. parengti galimybių studijas Amalvos upelio žemupio renatūralizavimo, Amalvos pelkės apypelkio melioracinės sistemos atskyrimo bei ekosistemų atkūrimo zonos agrarinių teritorijų hidrologinio režimo renatūralizavimo galimybėms išaiškinti. Amalvo pelkės ekosistemos atkūrimas turi būti vykdomas pagal nustatytą tvarką parengtus bei patvirtintus gamtotvarkos planus ir techninius projektus.

10. Siekiant atkurti ir išsaugoti Žuvinto pelkės ekosistemą, numatoma:

10.1. renatūralizuoti hidrologinį režimą Žuvinto aukštapelkėje, panaikinant melioracinius griovius Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje, bei reguliuoti vandens lygį šiaurinį Žuvinto gamtinio rezervato pakraštį juosiančiuose melioraciniuose grioviuose, pakeliant iki 80 cm gylio (griovių panaikinimui bei vandens lygio reguliavimui parengiamas techninis projektas);

10.2. palaikyti ir rekonstruoti Žuvinto aukštapelkės šiaurinį pakraštį juosiančius apsauginius pylimus, neleidžiant apaugti sumedėjusia augalija;

10.3. Žuvinto gamtiniame rezervate esančias kvartalines linijas palikti savaiminiam užžėlimui.

11. Siekiant atkurti ir palaikyti Žuvinto ežero ekosistemą, stabdyti užaugimą ir atkurti žuvų migracijos kelius, numatoma:

11.1. renatūralizuoti Žuvinto ežero hidrologinį režimą, žemiau ežero esantį šliužą-reguliatorių pakeičiant slenkstine užtvanka, remiantis PIN-MATRA projekto „NATURA 2000 teritorijų tvarkymas ir atstatymas parengiant integruotą Dovinės upės baseino tvarkymo planą“ rekomendacijomis (užtvankos rekonstrukcijai parengiamas techninis projektas);

11.2. Žuvinto ežero ekosistemos būklei pagerinti, plovinių vištelių buveinėms išsaugoti ir perteklinei biomasei pašalinti tvarkymo plane numatytose viršvandeninės augalijos reguliavimo teritorijose vegetacijos laikotarpio pabaigoje arba esant ledo dangai šalinama augalija.

12. Siekiant išsaugoti reprezentacinę Buktos miško ekosistemą, numatoma:

12.1. ūkininkaujant Buktos miške skatinti:

12.1.1. nenaudoti pesticidų;

12.1.2. palaikyti būdingą medynų rūšinę sudėtį ir medynų vertikaliąją struktūrą;

12.1.3. iškirsti dalį pagrindiniame arde augančių eglių 9160 *Skroblynų buveinėse;

12.1.4. atkuriant mišką formuoti artimos natūraliai rūšinės sudėties medynus, pirmenybę teikiant savaiminiam atžėlimui;

12.2. Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtų europinės svarbos miško buveinių teritorijose ūkininkauti laikantis 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 Pelkėtų lapuočių miškų, 9160 Skroblynų bei 91E0 Aliuvinių miškų apsaugai svarbių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų. Šiose teritorijose draudžiama:

12.2.1. šalinti buveinėse susidarantią negyvą medieną, ardyti miško paklotę, žolių, samanų, kerpių ar krūmokšnių dangą, kirsti medžius ir krūmus, išskyrus kenkėjų išplitimo židinius, taip pat saugomų teritorijų planavimo dokumentuose, miškotvarkos projektuose numatytus atvejus;

12.2.2. eksploatuoti naudingąsias iškasenas;

12.2.3. keisti hidrologinį režimą, išskyrus saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytas priemones;

12.2.4. tręšti.

13. Buktos miške ūkininkaujama laikantis gervių bei vidutinių ir baltnugarių genių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų:

13.1. draudžiama:

13.1.1. paversti miško žemę kitomis naudmenomis;

13.1.2. vykdyti pagrindinius, einamuosius miško kirtimus balandžio–birželio mėnesiais;

13.1.3. kirsti medynus plynai didesnėmis kaip 2 hektarų biržėmis;

13.1.4. kirsti pavienius brandžius ir perbrendusius ažuolus, jeigu po kirtimo 1 hektare jų liktų mažiau kaip 20;

13.1.5. mažinti paprastųjų ažuolų medynų plotą;

13.1.6. kertant mišką plynai, palikti 1 hektare mažiau kaip 20 buvusio pagrindinio ardo sėklinių ir biologinei įvairovei palaikyti skirtų medžių (paliekami medžiai turi būti išdėstomi biogrupėmis, į nurodytą paliekamų medžių skaičių įskaitomi ažuolai, paliekami pagal 14.1.4 punktą);

13.1.7. kirsti brandžius medžius nebrandžiuose medynuose;

13.2. skatinama:

13.2.1. atkurti ankstesnio sausinimo metu pažeistą hidrologinį režimą, jeigu tai pagerintų gervių buveinių kokybę ar pagausintų jas;

13.2.2. išsaugoti perspektyvias bebravietes;

13.2.3. reguliuoti kiaunių, lapių, mangutų, šernų ir kranklių gausą ir globoti skruzdėlynus;

13.2.4. formuoti medynų amžiaus struktūrą, kad brandžių medynų plotas paukščių apsaugai svarbioje teritorijoje sudarytų ne mažiau kaip 20 procentų, o medynų, kuriuose pagrindiniai kirtimai apskritai nenumatomi, bendras plotas – ne mažiau kaip 2 procentus viso ploto;

13.2.5. pagrindinius kirtimus vykdyti atrankiniais kirtimais ir formuoti įvairiamžių mišrius su ažuolais medynus;

13.3. sanitariniai kirtimai galimi kenkėjų masinio išplitimo židiniuose bei tuose medynuose, kurie nepatenka į Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtų europinės svarbos miško buveinių ribas.

14. Siekiant išsaugoti atvirų pievų ir pelkių buveines bei rūšis, numatoma taikyti specialias gamtotvarkos priemones (sumedėjusios augalijos kirtimas, ganymas, šienavimas, kūdrų kasimas) tvarkymo plano brėžinyje bei nustatyta tvarka parengtuose ir patvirtintuose gamtotvarkos planuose išskirtose teritorijose. Tvarkymo priemonės šių buveinių ir rūšių palaikymui taikomos remiantis tokiomis nuostatomis:

14.1. mišku apaugusiose aukštapelkėse išskirtos atvirų aukštapelkių palaikymo teritorijos, skirtos aktyvių aukštapelkių buveinių atstatymui, dirvinių sėjikų bei tikučių apsaugai svarbių teritorijų gerai būklei palaikyti. Šiose teritorijose vykdomas visų sumedėjusių augalų, išskyrus pavieniui augančias pelkinių formų pušis, kirtimas;

14.2. atvirų pelkinių kompleksų ir pievų saugomų buveinių bei rūšių apsaugai išskiriamos šienavimo, šienavimo ir ganymo, sumedėjusios augalijos kirtimo teritorijos. Priklausomai nuo buveinių būklės atskirose teritorijose vykdoma veikla gali turėti buveinių atstatymo (krūmų ir medžių kirtimas, nendrynų šalinimas) ir nuolatinės priežiūros (šienavimas, ganymas) stadijas:

14.2.1. šienavimo teritorijos skirtos gamtinio rezervato ir draustinių pelkinių buveinių (7230 Šarmingos žemapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai) pievų (6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6450 Aliuvinės pievos), meldinių nendrinukių, švygždų apsaugai svarbių teritorijų atstatymui ir priežiūrai, Žuvinto ežero ekosistemos, žuvų nerštaviečių gerai būklei palaikyti. Šiose teritorijose išskiriami tradicinio šienavimo, vėlyvo šienavimo, šienavimo su pakaitomis vykdomu ekstensyviu ganymu plotai;

14.2.2. šienavimo ir ganymo teritorijos išskirtos gamtinių rezervatų ir gamtinių draustinių pievų buveinių (6410 Melvenynai, 6450 Aliuvinės pievos), pelkių buveinių (7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės, 7230 Šarmingos žemapelkės), dvilapių purvuolių, švygždų, griežlių apsaugai svarbių teritorijų gerai būklei išsaugoti, vykdant reguliarių ekstensyvų galvijų ganymą nuo birželio 15 d. ir šienavimą nuo liepos 1 d.;

14.2.3. sumedėjusios augalijos kirtimo teritorijos skirtos pievinių lingių, nendrinų lingių, didžiųjų baublių, mėlyngurklių apsaugai svarbių teritorijų gerai būklei palaikyti, iškertant krūmus ir medžius. Šiose teritorijose draustinių ribose gali būti leidžiamas nendrynų kirtimas vadovaujantis Laukinės augalijos išteklų naudojimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 173 (Žin., 2000, Nr. 37-1046);

14.2.4. Žuvinto gamtiniame rezervate esančius ganymo ir šienavimo plotus rekomenduojama prižiūrėti pagal čia sutinkamų natūralių buveinių ir rūšių buveinių tvarkymui taikomus Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 (Žin., 2004, Nr. 41-1335), reikalavimus, naudojantis Kaimo plėtros 2007–2013 metų plano priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ teikiamomis galimybėmis;

14.3. raudonpilvės kūmutės populiacijai išsaugoti išskirtos raudonpilvės kūmutės buveinių palaikymo teritorijos, kuriose palaikomos esamos bei, esant poreikiui, įrengiamos naujos kūdros.

15. Siekiant išsaugoti tetrėvinių buveinės ir migruojančių vandens paukščių – želmėninių žąsų, baltakakčių žąsų sankaupų vietas, žemės ūkio, ekologinės apsaugos ir ekosistemų atkūrimo zonų dalyse, patenkančiose į buveinių plotus, taikomi šių rūšių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimai, numatyti Bendruosiuose buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatuose:

15.1. negali būti keičiama pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis, išskyrus keitimą į konservacinę paskirtį;

15.2. negali būti keičiamas esamas hidrologinis režimas;

15.3. negali būti įveisiamas miškas;

15.4. skatinama formuoti atviras ne mažesnes kaip 50 hektarų pievas.

16. Siekiant mažinti taršą, numatoma:

16.1. siekti Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje esančių apleistų gamybinių kompleksų reaktivavimo;

16.2. siekti Daukšių, Simno, Ažuolinių, Igliaukos ir kitų Dovinės baseine esančių gyvenviečių valymo įrengimų modernizavimo;

16.3. siekti taršos iš Simno žuvininkystės tvenkinių sumažinimo;

16.4. propaguoti ir skatinti ekologinę žemdirbystę už Žuvinto biosferos rezervato ribų esančiose Dovinės upės baseino agrarinėse teritorijose.

17. Siekiant reguliuoti Žuvinto gamtinio rezervato išteklių naudojimą vietos gyventojų poreikiams, numatoma:

17.1. leisti licencinę žvejybą Žuvinto ežere 8-ame ir 9-ame ežero kvartaluose. Papildomi žvejybos apribojimai plėšriųjų žuvų populiacijų išsaugojimui užtikrinti nustatomi vadovaujantis Licencinės žūklės organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. D1-75 (Žin., 2005, Nr. 24-784);

17.2. leisti uogavimą Rudės ir Riečių plynėse;

17.3. leisti grybavimą 4-ame Žuvinto gamtinio rezervato miško kvartale.

18. Grybavimo, uogavimo ir licencinės žvejybos tvarką Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje reglamentuoja Žuvinto biosferos rezervato nuostatai, Žuvinto biosferos rezervato gamtinių rezervatų lankymo tvarkos aprašas bei Licencinės žūklės organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas.

19. Medžioklė Žuvinto biosferos rezervato gamtiniuose rezervatuose draudžiama. Kitose Žuvinto biosferos rezervato zonose ir draustiniuose medžioklė vykdoma vadovaujantis Žuvinto biosferos rezervato nuostatais, Medžioklės įstatymu (Žin., 2002, Nr. 65-2634; 2003, Nr. 61-2765), Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 (Žin., 2000, Nr. 53-1540; 2004, Nr. 79-2814) ir Medžiojamųjų gyvūnų gausos reguliavimo teritorijose, kuriose medžioti draudžiama, tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 513 (Žin., 2002, Nr. 97-4309), atsižvelgiant į tai, kad Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais draudžiama paukščių medžioklė migruojančioms žąsims svarbiose maitinimosi vietose ir į tai, kad siekiant užtikrinti Žuvinto gamtinio rezervato teritorijoje saugomų paukščių rūšių tinkamą apsaugos būklę vykdomas introdukuotos rūšies – kanadinės audinės gausumo reguliavimas.

20. Žalčio ir Amalvo ežeruose leidžiama tik mėgėjiška poledinė žūklė.

21. Siekiant gerinti Žuvinto biosferos rezervato priežiūros sąlygas, numatoma:

21.1. rekonstruoti ar įrengti Žuvinto biosferos rezervato priežiūrai svarbius kelius ir privažiavimus, prieplauką Žuvinto ežero pakrantėje ties Žuvinto biosferos rezervato direkcija;

21.2. pažymėti Žuvinto biosferos rezervato ir konservacinio prioriteto funkcinį zonų ribas vietovėje, įrengti stacionarius ir pakeliamus užvarus bei informacinius standus.

22. Rengiant Žuvinto biosferos rezervato monitoringo programą, rekomenduojama remtis šiomis nuostatomis:

22.1. Žuvinto biosferos rezervato monitoringo programa turi būti kompleksinė, apimanti hidrologinį, kraštovaizdžio, rūšių ir buveinių, žemės ir miškų ūkio būklės monitoringą;

22.2. rekomenduojama integruoti iki šiol vykdytas sistemingų stebėjimų programas bei vietas;

22.3. vykdant kraštovaizdžio monitoringą, pagrindinį dėmesį rekomenduojama skirti žemėnaudų pokyčiams;

22.4. vykdant europinių buveinių ir rūšių monitoringą, pagrindinį dėmesį rekomenduojama skirti buveinių plotų, rūšių populiacijų dydžių ir būklės pokyčiams;

22.5. kompleksiniam pagrindinių rezervato gamtinių kompleksų – Žuvinto pilių, Buktos miško bei Amalvo pelkės – monitoringui rekomenduojama įrengti kompleksinių stebėjimų linijas (transektas).

23. Taikant gamtotvarkos priemones bei vykdant gamtosaugos eksperimentus, turi būti atliekamas jų efektyvumo ir poveikio monitoringas.

IV. KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS

24. Žuvinto biosferos rezervato kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptys yra šios:

24.1. išsaugojimas vietoje;

24.2. perkėlimas į muziejus;

24.3. fiksavimas dokumentuose, kai nėra išsaugoti natūroje;

24.4. atitinkamo vertei apsaugos statuso neregistruotoms vertybėms suteikimo inicijavimas.

25. Pagrindinė kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptis yra išsaugojimas vietoje, ypač kreipiant dėmesį į ryšio su gamtine aplinka palaikymą bei pritaikymą lankymui. Šioje kryptyje numatoma:

25.1. išvalyti nuo krūmų, atlikti kraštovaizdžio kirtimus senosiose kapinėse, jas ženklais pažymėti vietoje;

25.2. sutvarkyti priėjimą prie Varnupių piliakalnio, įrengiant laiptus;

25.3. atlikti kraštovaizdžio kirtimus Riečių piliakalnio (Gaulios kalno) šlaituose, nustatyti jo teritorijos ribas.

V. REKREACIJOS PLĖTROS KRYPTYS

26. Iš rekreacijos rūšių Žuvinto biosferos rezervate plėtotinas tik pažintinis ir mokomasis lankymas. Šioje kryptyje numatoma tvarkymo plano brėžinyje pažymėtose vietose:

26.1. įrengti mokomąją taką su apžvalgos ir paukščių stebėjimo bokšteliais šalia Žuvinto biosferos rezervato direkcijos administracinio pastato, Žuvinto gamtinio rezervato ir ekologinės apsaugos prioriteto zonos teritorijose;

26.2. įrengti gamtinį pažintinį taką Buktos miške, Želsvos botaniniame-zoologiniame draustinyje;

26.3. įrengti apžvalgos bokštelių Amalviškių k. šalia kelio Daukšiai–Šventragis Amalvo botaninio-zoologinio draustinio apylinkėms apžvelgti, Žuvintų k. šalia kelio Aleknonys–Ažuoliniai ir Aleknonių k. Žuvinto ežero apylinkėms apžvelgti;

26.4. rekonstruoti direkcijos pastatą, įrengiant stebėjimo bokštelį, lankytojų centrą ir ekspoziciją;

26.5. siekiant sudaryti sąlygas apžvelgti pagrindines Žuvinto biosferos rezervato vertybes, atlikti kraštovaizdžio (reginius formuojančius) kirtimus;

26.6. rytinėje Amalvo ežero pakrantėje (Amalvo botaninis-zoologinis draustinis) bei ties Želsvos pažintiniu taku;

26.7. siekiant sudaryti sąlygas susipažinti su Žuvinto biosferos rezervato teritorija ir pagrindinėmis vertybėmis, įrengti reprezentacinį žiedinį automobilių-dviračių turizmo maršrutą, sujungiantį aukščiau išvardytus mokomuosius-pažintinius takus, regyklas, svarbiausius kultūros paveldo objektus;

26.8. įrengti Žuvinto biosferos rezervato teritoriją kertančią Pietų Lietuvos parkų žiedo atkarpą.

27. Siekiant sudaryti sąlygas trumpalaikiam poilsiui vietos gyventojams bei lankytojams, Žaltyčio ežero rytinėje pakrantėje numatoma įrengti atokvėpio vietą.

VI. GYVENVIEČIŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

28. Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje draudžiama statyti bei rekonstruoti statinius arba įrenginius, tiesti arba rekonstruoti kelius, vamzdynus, elektros tiekimo ir ryšių linijas, įrengti poilsio bei transporto aikšteles, jeigu tai prieštarauja Tvarkymo plano sprendiniams.

29. Detalieji planai, kelių, inžinerinių komunikacijų statybos projektai rengiami, derinami ir tvirtinami teritorijų planavimo normų sąvado ir normatyvinių statybos techninių dokumentų nustatyta tvarka.

30. Pagrindinis gyvenviečių ir infrastruktūros plėtros principas – kompaktiškų gyvenviečių renovacija ir infrastruktūros, visų pirma kelių bei komunalinių tinklų, tobulinimas, siekiant geriau patenkinti vietos gyventojų ir lankytojų reikmes.

31. Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje esantys keliai tvarkomi pagal paskirtį, pirmenybę teikiant Žuvinto biosferos rezervato apsaugai svarbiems keliams.

32. Inžinerinė infrastruktūra projektuojama ir įrengiama kuo mažiau keičiant kraštovaizdžio pobūdį bei nedarkant aplinkos. Naujų aukštos įtampos elektros tiekimo linijų tiesimas draudžiamas, naujos elektros linijos tiesiamos požeminiais kabeliais.

33. Siekiama įrengti šiuolaikinę technologijos lygį atitinkančius inžinerinius tinklus kompaktiškose Žuvinto biosferos gyvenvietėse, likusioje teritorijoje pirmenybę teikiama individualioms vandens tiekimo bei nuotekų utilizavimo sistemoms.

34. Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje naujų sodybų statyba galima žemės ūkio bei ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonose.

35. Siekiant reguliuoti urbanistinę plėtrą, naujų statybų plėtra galima Tvarkymo plano brėžinyje išskirtose bendrojo tvarkymo gyvenviečių teritorijose, Verebiejų, Aleknonių, Riečių, Ažuolinių gyvenviečių plėtra nukreipiama į už Žuvinto biosferos rezervato ribų esančias gyvenviečių dalis.

36. Rekonstruojant esamus ir statant naujus statinius, turi būti naudojamos tradicinės, regionui būdingos medžiagos, spalvos ir architektūrinės formos, vadovaujantis regioniniais architektūriniais reglamentais.

VII. TVARKYMO PLANO ĮGYVENDINIMAS

37. Už Tvarkymo plane numatytų tvarkymo priemonių įgyvendinimo organizavimą atsakinga Žuvinto biosferos rezervato direkcija, derinant ir vykdant darbus kartu su konkrečių žemės sklypų naudotojais. Konkrečius veiksmus Tvarkymo plane numatytų tvarkymo priemonių įgyvendinimui Žuvinto biosferos rezervato direkcija numato kiekvienais metais, atsižvelgdama į turimas lėšas bei tvarkymo prioritetus.

PRIEDAI

I PRIEDAS. PRIORITETINIAI DARBAI.

Tvarkymo kryptis/priemonė	Prioritetiniai darbai
Amalvo pelkės ekosistemos, hidrografinio tinklo ir hidrologinio režimo renatūralizavimas	Gamtotvarkos plano bei techninio projekto parengimas ir įgyvendinimas
Žuvinto ežero hidrologinio režimo renatūralizavimas bei užaugimo stabdymas	Šliuzo-regulatoriaus rekonstrukcijos techninio projekto parengimas ir įgyvendinimas
	Viršvandeninės augmenijos šalinimas Tvarkymo plano brėžinyje numatytuose plotuose
Buveinių ir rūšių palaikymas	Ganymas, šienavimas, sumedėjusios augalijos šalinimas Tvarkymo plano brėžinyje nurodytose teritorijose
Kultūros paveldo apsauga	Rezervate esančių neregistruotų kultūros paveldo vertybių įteisinimas

Rezervato infrastruktūros gerinimas	Priplaukos Žuvinto ež. Pakrantėje prie rezervato direkcijos rekonstrukcija
	Tvarkymo brėžinyje pažymėtų Rezervato priežiūrai ir mokomajam lankymui svarbių kelių atkarpų rekonstrukcija
	Biosferos rezervato bei konservacinio prioriteto funkcinių zonų ribų paženklėjimas vietovėje, užtvarų ir informacinių stendų įrengimas
Mokomojo ir pažintinio lankymo bei ekologinio švietimo vystymas	Mokomojo tako įrengimas prie Rezervato direkcijos
	Direkcijos pastato rekonstrukcija, įrengiant stebėjimo bokštelį, lankytojų centrą ir ekspoziciją
	Tvarkymo plane numatytų apžvalgos bokštelių įrengimas
	Kraštovaizdžio (reginius formuojančių) kirtimų atlikimas Tvarkymo plano brėžinyje numatytose teritorijose
Monitoringo programos išvystymas	Rezervato monitoringo programos sukūrimas

II PRIEDAS. PASIŪLYMAI ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATO FUNKCINIO ZONAVIMO OPTIMIZAVIMUI

Rengiant Tvarkymo planą nustatyta, kad Žuvinto biosferos rezervato funkcinio prioriteto zonų ribos kai kur yra neoptimalios, neatitinka biologiniu požiūriu vertingų teritorijų, gamtinių kompleksų ir žemėnaudos ribų; kai kurioms teritorijoms nustatytas netinkamas jų vertei ir tvarkymo poreikiams statusas. Daugiausia netikslumų pastebėta pietiniame ir rytiniame rezervato pakraščiuose.

Siūlomi šie Žuvinto biosferos rezervato funkcinio zonavimo pakeitimai (žr. schemą):

1. optimizuoti funkcinio prioriteto zonų ribas, siekiant kad jos sutaptų su biologiniu požiūriu vertingų teritorijų, gamtinių kompleksų ir žemėnaudų ribomis;

2. prijungti šias žemės ūkio funkcinio prioriteto zonos teritorijas prie ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonos:

2.1. Žaltyčio ežero rytinėje pakrantėje – Žaltyčio ežero apsaugai;

2.2. pietiniame Amalvo pelkyno pakraštyje – Amalvo ežero ir pelkės, Dovinės upės, šlapių pievų bei Varnupių piliakalnio apsaugai;

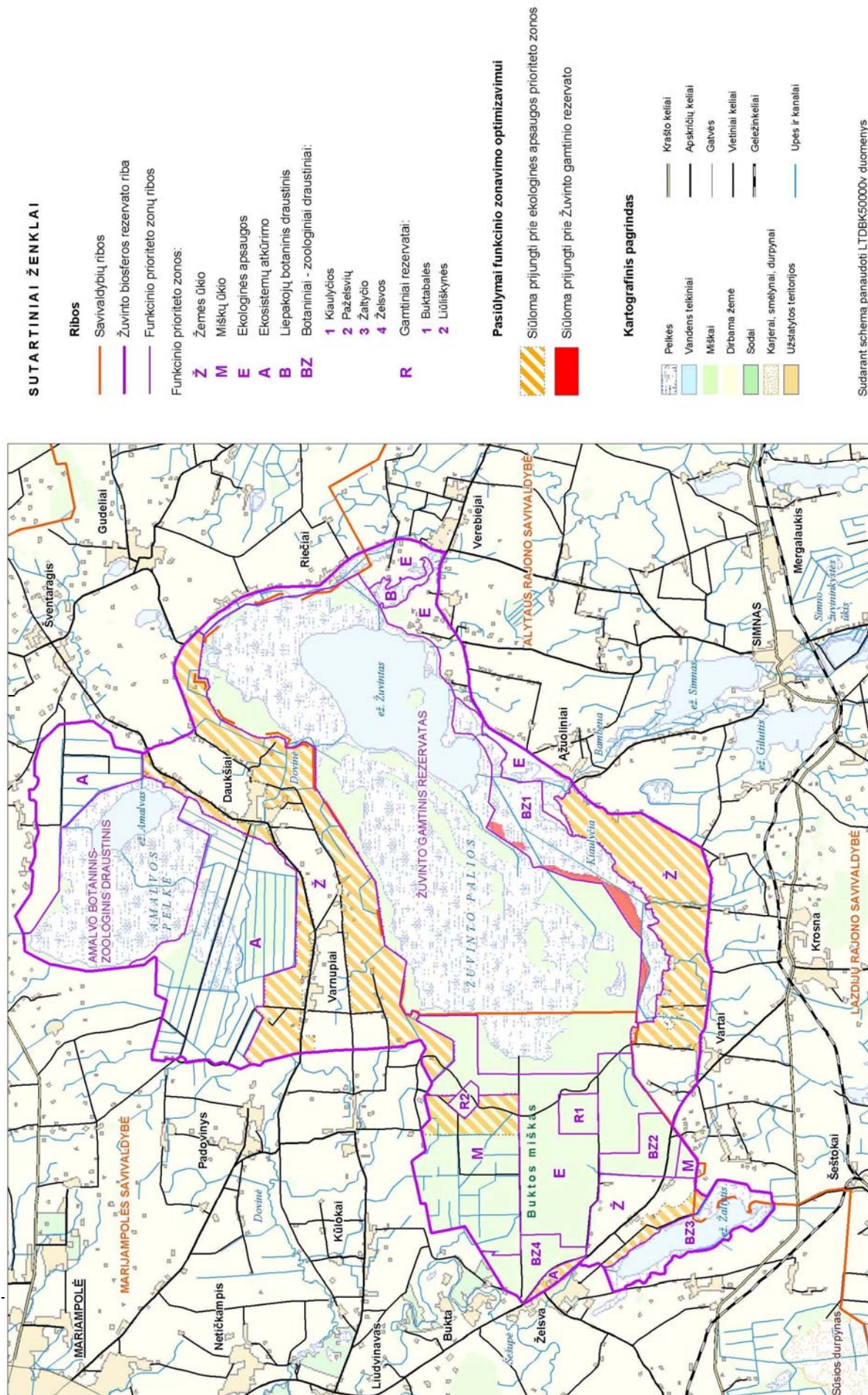
2.3. šiauriniame Žuvinto gamtinio rezervato pakraštyje – Žuvinto gamtinio rezervato, Dovinės upės, tetervinų buveinių (šlapių pievų) apsaugai;

2.4. pietiniame Kiaulyčios botaninio – zoologinio draustinio pakraštyje – Kiaulyčios ir Bamberos upių bei žąsų maitinimosi teritorijų apsaugai;

3. prijungti Buktos miško 5, 6, 12, 13, 27 ir 28 kvartaluose esančius ūkinius miškus prie ekologinės pasaugos prioriteto zonos, siekiant užtikrinti Liūliškynės gamtinio rezervato apsaugą;

4. transformuoti Paželsvių ekosistemų atkūrimo zoną į ekosistemų apsaugos funkcinio prioriteto zoną;

5. Daukšių ir Varnupių gyvenviečių teritorijas transformuoti į gyvenamojo funkcinio prioriteto zonas.

III PRIEDAS. KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO ZONŲ STRUKTŪRA.

Tikslinė žemės paskirtis/ kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupė	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Indeksas	Plotas (ha)	Nuošimtis (%)
Konservacinės tikslinės paskirties žemė			6123,8	33,1
Rezervatiniai miškai, pelkės ir pievos	Absoliučios apsaugos	KMPa	447,8	2,4
	Griežtos apsaugos	KMPn	3620,0	19,6
	Reguliuojamos apsaugos	KM(P)r	1116,3	6,0
Rezervatiniai vandenys	Griežtos apsaugos	KVn	0,2	0,0
	Reguliuojamos apsaugos	KVr	937,9	5,1
Gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijos	Reguliuojamos apsaugos	KOr	1,6	0,01
Miškų ūkio tikslinės paskirties žemė			4697,1	25,4
Ekosistemų apsaugos miškai	Išsaugančio ūkininkavimo	MEk	1773,2	9,6
	Atkuriančio ūkininkavimo	MEr	776,1	4,2
Apsauginiai miškai	Specializuoto apsauginio ūkininkavimo	MAs	1250,7	6,8
Ūkiniai miškai	Ūkiniai miškai	MŪ	897,2	4,9
Žemės ūkio tikslinės paskirties žemė			6922,7	37,4
Ekosistemas saugančios agrarinės teritorijos	Išsaugančio ūkininkavimo	ŽEk	981,7	5,3
	Atkuriančio ūkininkavimo	ŽEr	1420,5	7,7
Apsauginės agrarinės teritorijos	Specializuoto apsauginio ūkininkavimo	ŽAs	2224,0	12,0
Ūkinės agrarinės teritorijos	Tradicinio gamybinio ūkininkavimo	ŽŪn	2296,5	12,4
Gyvenamosios tikslinės paskirties žemė			310,0	1,7
Apsauginių teritorijų gyvenvietės ir jų dalys	Sugriežtinto geoekologinio reguliavimo	GAe	34,2	0,2
Bendrojo tvarkymo gyvenvietės ir jų dalys	Ekstensyvaus bendrojo tvarkymo	GŪe	8,9	0,1
	Intensyvaus bendrojo tvarkymo	GŪi	266,9	1,4
Vandens ūkio tikslinės paskirties žemė			436,1	2,4
Ekosistemų apsaugos vandenys	Išsaugančio ūkininkavimo	VEk	432,6	2,34
Bendrojo naudojimo	Intensyvaus apsauginio	VAi	3,5	0,02

vandenys	ūkininkavimo			
Iš viso:			18489,7	100,00

